

ÅRSRAPPORT 2020

Glomma ved Grønnsund. Foto: Ole-Håkon Heier

Vedtatt 4.3.2021

Bakgrunn

Forskrift om rammer for vannforvaltning, fastsatt 15.12.2006 (vannforskriften) iverksetter EU's rammedirektiv for vann i Norge. Hovedformålet med direktivet er å beskytte, og om nødvendig forbedre, miljøtilstanden i alt ferskvann, brakkevann, kystnært vann og grunnvann. Direktivet har som mål at det skal oppnås god vannkvalitet i alle vannforekomster. Vannforskriften sier at alle vannforekomster i Norge minimum skal ha god økologisk og kjemisk tilstand.

Mer om organisering, oppgaver og finansiering er beskrevet i vannområdets eget mandat.

Organisering og deltagelse 2020

Det ble konstituert nytt Vannområdeutvalg i januar 2020 etter kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019.

Kommune/ sektormyndighet/ brukerinteresse/ organisasjon	Styringsgruppe	Faggrupper		
		Vannkvalitet/ vassdragsbruk	Avløp	Landbruk
Halden	Linn Laupsa	Harald N. Østvik	Gunnhild S. Marthinsen	Kari Schjerpen
Sarpsborg	Frank Vigard Thune Eriksen	Sunniva Eide Sunde	Signe Bergum (leder)	Camilla Skarning, Steinar Gaasvatn
Hvaler	Mona Vauger	Laila Kjølbo Rød	Anders K. Johansen	Laila Kjølbo Rød
Fredrikstad	Siri Martinsen	Solveig Kolberg	Stine Syvertsen Ingvill M. Moen- Jeppesen Ole Petter Skallebakke	Arild Bakke, Solveig Kolberg
Råde	Erling Ek Iversen	Siv-Thuva Jansson	Tomas Homstvedt, Svein Thomas Marcussen og Lars Erik Thoresen	Egil Holmsen
Rakkestad	Karoline Fjeldstad	Knut Østby, Espen Jordet	Petter Ole Kartnes, Anita Isebakke, Terje Høidal	Johannes M. Eriksen (leder)
Skiptvet	Anne-Grethe Larsen	Øyvind Thømt	Øyvind Thømt	Lars Agnalt
Indre Østfold	Kathrine H. Hansen	Synne Lømo (leder)	Wenche M Olsen	Hilde Riddervold Enger
Viken fylkeskommune	Rune Fredriksen	Helene Gabestad, Tonje Rundbråten		

Fylkesmannen i Oslo og Viken	Hilde Sundt Skålevåg, Otto Galleberg	Håvard Hornnæs	Marte Rosnes	Ingri Guren
Norges Jeger og fiskerforbund, Østfold		Ole-Håkon Heier		
Mattilsynet Region Stor- Oslo		Sarita Winsevik		
Fagrådet for Ytre Oslofjord		Petter Talleraas		
Fiskeridirektoratet		Gunnar S. Larsen		
Driftsassistansen Viken		Jan Fredrik Arnesen Kenneth Arnesen	Jan Fredrik Arnesen Kenneth Arnesen	
Østfold Bondelag		Ole- Kristian Bergerud		Ole- Kristian Bergerud
Nedre Glomma elveeierlag		Torstein Maugesten, Bjørn Raadahl, Sverre Koppang		
Borregaard industrier		Kjersti Garseg Gyllensten		
NVE		Ingrid Haug		
Hafslund Eco AS		Bjørn Otto Dønnum		
Nedre Glomma Fiskeadministrasjon		Kjell Cato Strand		
Naturvernforbundet i Østfold		Bjørn Gudevold		
Forum for natur og friluftsliv Østfold		Nina Frydenlund		
Norsk landbruksrådgivning Øst				Inga Holt
FREVAR			Eli Rustad, Veronica D. Kvalheim, Cristel Solberg	

Det har vært gjennomført følgende møter i 2020:

Vannområdeutvalget:

14. januar: Quality Grålum. Konstituering av nytt Vannområdeutvalg etter kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019. Informasjon om vannområdet, arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner samt informasjon om avløp og landbruk v/ Fylkesmannen i Oslo og Viken.

12. juni: Nasjonalparksenteret på Skjærhalden, Hvaler. Mandat for vannområdet, årsrapport og presentasjon av overvåkingsresultater 2019, Rapportering og tildeling av brukerinteressemidler. Befaring til Storesand i nydelig vær.

15. oktober: Digitalt møte. Informasjon om prosess med regional vannforvaltningsplan v/ fylkeskommunen samt vannområdets bidrag til regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram før høringsperioden.

Vannområdeutvalget på befaring til Storesand 12. juni 2020.

Faggruppe vannkvalitet og vassdragsbruk:

12. november: Teams. Signalkreps i Glomma, evaluering av planwebinar, innspill til årsplan 2021, orientering om høstens el-fiske i sjørretbekkene.

Faggruppe avløp:

27. januar: Fredrikstad kommune. Revisjon lokale avløpsforskrifter, Rapport prosjekt surrogatparametere, kommuneforum.

8. juni: Befaring til Indre Østfold hvor vi så på avløpsløsninger fra Fann samt et plassbygd kap. 13- anlegg fra Odin.

26. august: Befaring til Hunnebu i Fredrikstad og Sarpsborg kommuner. Informasjon om helhetlig arbeid for bedre vannmiljø i en prioritert vannforekomst med store vannmiljøutfordringer.

17. desember: Teams. Rapport behovsprøvd slamtømming, status prosjekt spredt avløp vs. kommunal tilknytning, revisjon lokal forskrift, samarbeidsforum oljeutskillere, orientering fra Fylkesmannen.

Avløpsgruppa på befaring til Hunnebu 26. august 2020

Faggruppe landbruk:

25. februar: Rakkestad kommune. Forankre ambisjonsnivå for landbrukstiltak i de regionale vannforvaltningsplanene.

21. oktober: Teams. Oppfølging av spørreundersøkelse om næringens motivasjon for gjennomføring av miljøtiltak i landbruket. Orientering om status for pågående treplantingsprosjekt, orientering fra Fylkesmannen samt innspill til årsplan 2021.

Felles fagmøter

6. oktober ble det arrangert digitalt felles møte for alle faggrupper. Her ble det gjennomgått arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner fra Viken fylkeskommune, Fylkesmannen i Oslo og Viken samt vannområdet.

Koronasituasjonen har naturlig nok preget arbeidsåret 2020, med mange avlyste møter på våren samt nesten utelukkende digitale møter. Det har vært god erfaring med befaringer i sommersesongen, som med fordel kan videreføres.

Daglig leder har deltatt på følgende møter/ arrangementer:

- Månedlige møter i «Vannteam Øst»- vannområdesamarbeidet mellom Morsa, Haldenvassdraget, Øyeren og Glomma sør.
- 30. januar: Avløpsseminar hos Miljødirektoratet i regi av Fylkesmannen
- 13. februar: Presentasjon av vannområdearbeidet for kommunestyret i Indre Østfold (sammen med Morsa og Øyeren)
- 16. juni: Markvandring med Rakkestad og Degernes Bondelag med innlegg om vannmiljø
- 8. september: Digitalt seminar, «Lokal samverkan kring vatten», arr. Svenske Havs- og vattenmyndigheten
- 16. september: Presentasjon av vannområdearbeidet for plan- og miljøutvalget i Sarpsborg kommune
- 23. september: Digitalt møte i arbeidsgruppe og vannområdeforum, arr. Vannregionmyndigheten
- 10. november: Webinar om vannforvaltning og planarbeid (digitalt), arr. Vannteam Øst
- 25. november: Møte i Vannregionutvalget, digitalt.
- 26. november: Digital krepsekonferanse, arr. Haldenvassdraget
- 30. november, digitalt seminar om overvann, arr. Indre Østfold kommune
- 3 møter (digitalt) i arbeidspakke «Miljø» i KG2021 (kunstgressprosjekt), med bl.a. fylkeskommunen, NIF og NTNU.

Hovedaktiviteter 2020 i henhold til arbeidsplan

Delmål 1: Forvaltningsplan og tiltaksprogram

Hovedaktivitet	Ansvar	Frist (uke)	Kommentar
Oppdatere Vann-nett. Rapporter brukes i forvaltningsplan og tiltaksprogram.	DL/ FM/ øvrige sektormyndigheter. VRM har det overordnede ansvaret	52	Vannområdet har gjennomført kommunemøter og oppdatert Vann-nett på vegne av kommunene samt svart ut bestillinger fra VRM på vegne av kommunene
Gjennomføre fastsatte tiltak	Respektive sektormyndigheter	Løpende	Sektormyndigheter følger løpende opp tiltak innenfor sine myndighetsområder.

Delmål 2: Øke og sikre kunnskapsnivået om påvirkninger, tiltak og effekter blant deltagerne i vannområdet og de som blir berørt

Hovedaktivitet	Ansvar	Frist (uke)	Kommentar
Fastsette årlig overvåkning i tråd med overordnet overvåkningsplan	DL	18	Overvåkingsplan fastsatt og gjennomført
Årsrapport overvåking 2020	DL	14	DaiV har levert rapport
Sikre god medvirkning i rullering av regional vannforvaltningsplan	VRM	-	Vannområdet har gjennomført møter / samråd med alle kommuner
Oppfølging av statusrapport overvåking	DL	-	Nibio laget en statusrapport for overvåkingen fra 2011- for utvalgte delområder innen vannområdet. Resultatene følges opp i faggruppene.
Bringe inn sentrale aktører fra forskning og kunnskapsmiljøer i faggruppemøter og evt. seminarer	DL	-	Har vært mindre møtevirksomhet grunnet korona. Har hatt fokus på plan og fikk gjennomført digitalt seminar den 10. november.
Åpne for nye fagnettverk	DL/ fagledere	-	Økt fokus på planarbeid.
Prosjekt	DL	-	Se oversikt over prosjekt i eget avsnitt. Det søkes egne prosjektmidler.

Delmål 3: Videreutvikle arbeidet i styringsgruppa og styrke engasjementet rundt arbeidet med vannforvaltning i kommuner og blant brukerinteresser.

Hovedaktivitet	Ansvar	Frist (uke)	Kommentar
Fastsette planer, mandater og organisering av nytt VOU	DL i samarbeid med VOU		Nytt VOU konstituert 14. januar. Mandat for vannområdet vedtatt 12. juni.
Kontaktpunkt mot kommunenes administrative ledelse	DL		Ikke gjennomført i år.
Informasjonsrunde i nye kommunestyre	DL	52	Gjennomført i Indre Østfold og Sarpsborg. Videre planer ble stoppet av koronaen.
Vannforvaltning i kommunenes plansystem	DL	17	Seminar i samarbeid med Vannteam Øst med fokus på vannforvaltning i kommunalt plansystem 10. november.
Fokus på brukerinteresser	DL		1. Vannområdet bevilger en årlig pott som brukerorganisasjonene kan søke på, rettet mot vannrelaterte arrangementer for barn og unge 2. Eget brukerinteresseforum i Vannkvalitetsmøtene
Fortsatt tett samarbeid i «Vannteam Øst» og i vannregionen for øvrig.	DL/ VRM		Løpende samarbeid og kontakt.

Delmål 4: Videreutvikle og spisse informasjons – og kommunikasjonsarbeidet i vannområdet som et verktøy for å nå vannområdets hovedmål.

Hovedaktivitet	Ansvar	Frist (uke)	Kommentar
Nettsider og Facebook	DL	Løpende	<p>Nettsidene oppdatert med relevante saker, men kan med fordel oppdateres hyppigere</p> <p>Facebooksamarbeidet «Vannteam Øst» i samarbeid med Haldenvassdraget, Øyeren og Morsa</p>
Profilere vannområdet utad	DL	Løpende	<p>Intervju med NRK Østfold før påske med fokus på årsrapport og status for vannmiljøet i vannområdet</p> <p>Intervju med avisen Smaalenene før sommeren for å få tips til årsakene til mye fosfor og bakterier i Hæra</p> <p>Planlagt intervju med NRK Østfold i forbindelse med feltarbeid på bunndyr i november- utsatt til 2021.</p>

2020 har vært preget av følgende overordnede aktiviteter:

- Generelt
 - Kommunemøter og kommunekontakt for å få innspill til tiltaksprogram og forvaltningsplan
 - Tiltaksregistrering og oppdatering i Vann-nett
 - Besøke nye kommunestyre og informere om vannforvaltningsarbeidet (stoppet opp i mars pga. koronaen)
- Landbruk
 - Regionale miljøkrav for Oslo og Viken
 - Ambisjonsnivå for landbrukstiltakene i regionalt tiltaksprogram
 - Treplanting, kantsoner og bekkekantproblematikk
 - Markvandring med Rakkestad og Degernes Bondelag, innlegg om vannmiljø
 - Spørreundersøkelse blant bønder i samarbeid med Vannteam Øst, gjennomført av Nibio: Næringens motivasjon for bruk av miljøordningene i landbruket
- Avløp
 - Videre FoU på spredte avløpsanlegg- avslutning av behovsprøvd slamtømming, oppstart med test av surrogatparametere.
 - Revisjon av lokale avløpsforskrifter
 - Prosjekt spredt avløp vs. kommunal tilknytning
 - Befaringer
- Vannkvalitet og overvåking
 - Vannforvaltning i kommunale planer- planseminar digitalt 10/11.
 - Overvåking
- Brukerinteresser og medvirkning.
 - Årlig søknadspott for brukerinteressene. Lyses ut i april.
 - Sjøørretbekker. Restaurering.

Prosjekter

- Skjøtsel av kantsoner- utarbeide faglig opplegg. Planer for kurs for entreprenører utsatt pga. korona. Planlegger nå isteden utarbeidelse av informasjonsfilm.
- Treplanting langs vassdrag – Brandstorpbecken, Slevikbecken, Langekilsbecken
- Uttesting av bruk av surrogatparametre- Sarpsborg og Fredrikstad. Praktisk arbeid v/ Eikum miljøteknologi og DaiV, analyser og rapportering av COWI/ Eikum.

Regnskap 2020

Arbeidet finansieres av kommunene, fylkeskommunen og Statsforvalteren samt statlige overføringer fra Miljødirektoratet. Kommunenes andel er fastsatt ut fra innbyggertall og jordbruksareal som gjenspeiler forventet belastning og brukerinteresser. De faste økonomiske bidragene indeksreguleres årlig iht. konsumprisindeksen. Statlige midler fastsettes årlig etter bevilgninger gjennom statsbudsjettet.

Fondet er pr 31.12.2020 på kr 3 267 042.

Regnskap for 2020:

Inntekter:	Budsjett 2020	Regnskap 2020
Kommunal andel	1 080 000	1 080 000
Viken fylkeskommune	280 000	280 000
Statlige midler	245 000	232 258
Sum	1 605 000	1 592 258
Utgifter:		
Lønn og adm kost	1 100 000	1 115 314
Telefoni, lisenser, utstyr, annet	35 000	4 459
Drift nettsider	20 000	18 000
Reiser	40 000	24 300
Møter og bevertning- fag og VOU	50 000	13 590
Fagdag arealplanlegging og vannforvaltning	25 000	3 300
Avløpsrapport fra Driftsassistansen (overført fra 2019)	100 000	0
Konsulenter øvrig	100 000	47 327
Kurs	20 000	0
Søknadsmidler "Barn og unge"	50 000	50 000
Sum	1 540 000	1 276 290
Resultat	65 000	315 968
Overføres/ disponeres fond	-65 000	-315 968
Overvåking		
Inntekter		
Overvåkingsmidler fra Fylkesmannen	545 000	545 000
Sum	545 000	545 000
Utgifter		
Overvåking elver og bekker	533 000	844 000
Overvåking innsjøer	307 500	195 000
Overvåking kyst	69 000	154 000
Årsrapport	30 000	37 000
Sum	939 500	1 230 000
Resultat	-394 500	-685 000
Overføres/ disponeres fond	394 500	685 000

Kommentarer:

Drift

Inntekter er tilnærmet likt det som er budsjettert. Driftsbudsjettet viser at det er brukt mindre på møter, reiser, kurs etc. enn det som er budsjettert- ikke uventet da det meste av møtevirksomheten ble digitalisert etter mars. Fagdag/ webinar om arealplanlegging ble langt billigere enn budsjettert, da vi fikk støtte til arrangementet fra Viken fylkeskommune og kostnadene ble fordelt på 4 vannområder. Avløpsrapport fra Driftsassistansen ble forsinket grunnet koronasituasjonen, og vil bli fakturert i 2021. Øvrig konsulentbruk er kun halvpart av budsjett.

Overvåking

Det er gitt tilskudd til overvåking fra Fylkesmannen på kr 545 000, som budsjettert. Regnskapet viser utgifter til overvåking på kr 1,2 mkr., mot budsjettert 939 500. Årsaken er restfakturaer på overvåking for 2019 som kom i 2020. Det tilstrebes at all fakturering for overvåking skal komme inneværende overvåkingsår, men da faktureringen ofte deles i rater med avsluttende fakturaer ved rapportering, som er i 1. kvartal på nyåret, blir noen fakturaer overført til neste regnskapsår.

Årlige overvåkingskostnader vil ligge på ca 1 mkr. i årene som kommer. Det budsjetteres med kr 545 000 fra Statsforvalteren. Dersom driftsbudsjettet ligger i 0, vil likviditeten se ut som følger i årene fremover med dagens fond som utgangspunkt:

Likviditet:

Likviditet overvåking								
År	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Fond	3 267 000	2 812 000	2 357 000	1 902 000	1 447 000	992 000	537 000	82 000
Årlig underskudd	-455 000	-455 000	-455 000	-455 000	-455 000	-455 000	-455 000	

Det er derfor nok midler på fondet til å dekke de neste 3 årene som rammeavtalen er inngått for, men ved neste runde med rammeavtale må nivået på overvåking vurderes- enten må det overvåkes noe mindre, ellers må det tilføres ytterligere midler årlig slik at en kan holde nivået oppe. Dette er ikke noe vi trenger ta stilling til nå, men det er greit å være klar over at saken må opp på et senere tidspunkt.

Prosjekter:

Aktive prosjekt pr 2020	Tildelte midler	Tildelt fra	Kommentar
Miljøråd i landbruket	Inntil 40 000	Fylkesmannens Klima- og miljøprogram	
FoU Spredt avløp- Kommunal saksbehandling	180 000	Miljødirektoratet	Samarbeid med Morsa, Øyeren og Haldenvassdraget
Treplanting i jordbruksområder	90000	Fylkesmannens Klima- og miljøprogram	Samarbeid med Morsa, Øyeren og Haldenvassdraget
Spørreundersøkelse til bønder om motivasjon til bruk av miljøordningene	170000	Fylkesmannens Klima- og miljøprogram og fylkeskommunen	Samarbeid med Morsa, Øyeren og Haldenvassdraget

Overvåkning

Det er overvåket følgende innsjøstasjoner:

Vannforekomstnavn	Kommune
Lundebyvannet	Indre Østfold
Lyseren	Indre Østfold
Tunevannet	Sarpsborg
Isesjø	Sarpsborg
Ertevannet	Rakkestad

Det er overvåket følgende bekkestasjoner:

Vannforekomstnavn	Kommune
Veumbekken	Fredrikstad
Gretnesbekken og Moumbekken	Fredrikstad
Hunnbekken	Fredrikstad
Kallerødbekken	Fredrikstad
Bekk til Svalerødkilen	Halden
Bekker på Kirkøy	Hvaler
Dugla- Visterbekken	Indre Østfold
Hæra bekkefelt Søpler- Kallaksjøen	Indre Østfold
Skarnesbekken	Indre Østfold
Mjølkebergbekken	Indre Østfold
Hyllibekken	Indre Østfold
Hera/ Lekumelva	Indre Østfold
Hera/ Lekumelva	Indre Østfold
Gjølstadbekken	Rakkestad
Øverbybekken	Rakkestad
Nakkimbekken	Rakkestad
Vatvetelva	Rakkestad
Tjerua nedre	Rakkestad
Løkkebekken	Råde
Tveterbekken	Sarpsborg
Ågårdselva	Sarpsborg
Vestvatnet bekkefelt	Sarpsborg
Skjebergbekken	Sarpsborg
Haugen- Librubekken	Skiptvet
Haugsbekken	Skiptvet

Vannområdet har i tillegg finansiert en overvåkingsstasjon i Skjebergkilen som er utført av Fagrådet for Ytre Oslofjord.

Årsrapport

Det utarbeides en årlig rapport som sammenfatter årets overvåkingsresultater i faktaark for hver vannforekomst samt utvikling. Rapporten skrives av Driftsassistansen i Viken og legges ut på vannområdets hjemmesider så snart alle resultater foreligger.